

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1729. usque ad annum 1731

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1785

VD18 13322648

§. 32. Difficultas Augustæ mota circa horum agrestium receptionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67677)

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

§. XXXII.

*Difficultas Augustæ mota circa horum
Agrestium receptionem.*

Jam die vigesima nona Decembris Anno 1731. Kaufburani Senatus Lutherani ad Augustanos periclitabantur, circiter quadringentos ejusmodi rusticos Augustam venturos, quos in Urbem (nequidem salutato Senatu Catholico) recipi petebant. Habita hac notitia Senatus A catholicus per Schleibnerum famulum Joanni Jacobo de Hübapfel Duumviro Catholico denunciavit, se in animum induxisse, ut his exurbibus, donec aliorum mitti possent, interim in Cauponum ædibus habitaculum assignaretur, proinde rogare se, ut communi consilio statueretur, quatenus hi per Urbis portas libere admitterentur. Ad hæc spectatissimus Duumvir reposuit, hanc rem maturioris esse deliberationis, seque cum ceteris secretioris senatus Patribus Catholicis desuper acturum. Eadem ergo octavo die Catholici convenere, in hanc ob euntes sententiam, tot hominum plebunumque pauperum transitum per Urbem non esse consuetum, & ubi extra munitia æque commode pertransiri potest, non esse necessarium, semper autem in

in urbe mixtæ Religionis ob tumultus Sæc. XVIII.
 periculosum, & præfenti tempore Urbi A. C. 1731.
 permolestum, cum mendicos accepta

elemosyna ex Urbe educendos esse, non ita pridem in Senatu statutum fuisset: Has ob causas Senatus Catholicus rusticos in Urbem admitti negavit, ne tamen religionis odio id fieri videretur, Augustanæ Confessionis Senatoribus intimatum, Catholicos permittere, ut hi exules extra Civitatem in vicinis pagis Oberhusii vel alibi per unius diei moram quieti indulgerent, de expensis cautione prius præstita.

Accepto hoc responso A catholici habito colloquio die trigesima prima Decembris declararunt, se omne tumultus periculum provide præventuros, seque his miseris unius alteriusve diei moram in urbe ideo duntaxat indulgere, ut in Ecclesiis sacro Concionum solatio recreari possent: Catholici quamvis reponerent, quod in publicis Tabernis & in Civitate Augustana ob religionis diversitatem inter tot homines immorigeros, rudesque seditionis ac tumultus periculum nunquam satis præcaveri posset, nihilominus A catholici a sua sententia & petito minime recesserunt; quocirca Catholici amore pacis concessere, ut ex his rusticis extra urbem habitantibus quovis die alter-

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

ternis vicibus & horis centum, pro
 intra quatrimum omnes quingenti mi-
 litibus stipati urbem & Templum in-
 gredi possent, ita tamen, ut finita Cu-
 rione ad loca sibi assignata redeant. Et
 ab Urbis ingressu arceantur illi, qui
 Medicorum judicio contagioso morbo
 laborant. Verum A catholici æqua-
 hasce transitus condiciones, quantum-
 vis Civium ipsorumque Emigrantium
 securitati proficuas, acceptare recu-
 runt, eademque die ducentos triginta
 sex rusticos, qui tum advenerant, re-
 quidem consulto Senatu Catholico per
 Senatores A catholicos in vicinis locis
 collocarunt, & intra paucos dies par-
 tim occulte, partim personatos in rube-
 dis, partim sub specioso eos ad famu-
 latum conducendi obtentu cunctos in
 urbem introduxerunt, id ægerrime fe-
 rentibus Catholicis, utpote quibus pa-
 jus & dominium in hosce pagos & ur-
 bem esset: Insuper Burtzlerus & Vol-
 ckius A catholici milites omnium po-
 tarum excubiis, falso indicare præsum-
 pserunt, Joannem de Stetten Augustini
 Confessionis Duumvirum præcepisse, ut
 simul tres vel quatuor ex emigrantibus
 libere in urbem admitterentur: De hac
 autem injuria, & officii sui usurpatione
 graviter querebatur Nicolaus Friederich-
 cus de Langenmantel a Westheim præ-
 toris

torix cohortis Centurio, cui in man- Sæc. XVIII.
 datis antea datum erat, ne ex emi- A. C. 1731.
 grantibus ulli sine utriusque Duum-
 viri consensu Urbis ingressum concede-
 ret. Gravior postmodum querela mo-
 vebatur a Senatu Catholico: Hic enim
 innuptos famulatus gratia in urbem ea
 lege admitti concedebat, ut annotato
 eorum numero Prætori indicaretur,
 ubi servitia agerent; cumque præterea
 ipsi A catholici prius hosce emigrantes
 duntaxat, *donec aliorum mittantur*, per
 quatuor dies extra urbem ali petissent,
 eapropter haud tolerandum Catholico
 Senatui videbatur, quod hi rustici in
 urbe stabilem figerent sedem, & jam-
 jam per duodecim omnino dies ibidem
 morarentur. Ergo Catholici talia ab
 una duntaxat parte contra stabilitam
 communis Regiminis normam & pro-
 priam A catholici Senatus declaratio-
 nem attentari, iniquissimo ferebant
 animo, & die præfata ab A catholico
 Senatu ad sequentia quæsitæ respon-
 deri, unanimi suffragio postulabant:

I. An rustici ad urbem admissi non
 ex illis sint, qui de rebellionem in suum
 Principem mota testibus & documen-
 tis convicti fuissent?

II. Quibusnam quivis eorum atte-
 statis, & transitus literis instructus sit?

Hist. Eccles. Tom. LXXIII. Pp III.

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.III. Quot ejusmodi homines in Urbe
reperiantur, & cujus sint nominis?IV. An innupti vel conjugati, &
quot mares, quot foeminæ adsint?V. Ubi & apud quos Cives mor-
rentur?VI. Qua via sibi sustentationem pro-
curent, & an facultatibus ita provi-
sint, ut nec nunc nec imposterum Ci-
vibus & ærario oneri esse possint.VII. Quis & qualiter de damno, &
tumultu ab his alienigenis fors exci-
tando cautionem sit præstiturus?VIII. An hi Confessioni Augustinæ
*in omnibus articulis consentiant?*IX. Utrum A catholici cunctos, qui
fors adhuc superventuri sunt, pariter
propria auctoritate in Urbem recipere
intendant? Attamen A catholici ad
has quæstiones respondere usque ad
vigesimalam quintam Januarii diem con-
stitabantur, qua demum die Catholicus
Senatus responsum dari, denuo pete-
bat, declarans, nisi protinus, & ex-
tequam nova Emigrantium turma Urbem
appropinquaverit, respondeant, & tunc
adventuros quam præsentibus rursus
alioquin abduci procurent, Senatorem
Catholicum compulsam iri, ut mensuris
æquissimis & Cæsareæ Majestatis mensuris
consonis non modo adventuros, sed &
hucusque in Urbe detentos inde arce-
rent.

rent. His insuper habitis a Senatu Sæc. XVIII.
 A Catholico Deputati eadem adhuc die A. C. 1731.
 quingentos Emigrantes, qui recens
 advenerant, inconsulto ac inscio Ma-
 gistratu Catholico ad loca urbi vicina,
 Nosocomium utrique parti commune,
 & ad jaculatorium hortum conduxere,
 ibidemque habitationem eis assigna-
 runt. Cum ergo Catholicus Senatus
 fundatum suum prohibendi & pari au-
 thoritate gubernandi jus denuo gravi-
 terque lædi cerneret, Urbis portas
 claudi iussit, ne hi rustici sub variis
 prætextibus, & dolis ad maximum Ci-
 vium gravamen & onus clam rursus in
 Urbem irrepere possent.

Tandem senatus A Catholicus, ut
 sibi nuper exprobrata dilueret, die vi-
 gelima quinta Januarii decretum edi-
 dit, in quo receptionem horum exulum
 utpote suæ fidei addictorum *sibi soli*
 ideo competere propugnabat, quia Ma-
 gistratus *Evangelicus* in *Evangelicis* re-
 bus jura in *Evangelicos* privative exer-
 cere potest. (Quid si autem Magi-
 stratus Catholicus in Catholicorum re-
 bus jura in Catholicos privative & sine
 A Catholici Magistratus consensu exer-
 ceret, & trecentas circiter Moniales,
 Religiosos aut Catholicos Sacerdotes
 recens in Urbem reciperet, quin inde
ullum vel unius hominis minus vero civium

Sæc. XVIII. A catholicorum gravamen feret, utpote
 A. C. I Catholicis alendos?) Postea Aca-
 tholici ad Magistratus Catholici qua-
 sita, & quidem ad quinque priora re-
 sponderunt, id constare ex commentis
 literis, quas Emigrantes secum attu-
 lissent, necnon ex nota apud Consules
 Lutheranum reposita. Ad sextum fuit
 responsum, quosdam ex famulatio, alios
 ex Civium A catholicorum elemo-
 mosynis sustentari, Ad septimum, de
 hisce rusticis hucusque nil mali timen-
 dum, potius tamen de famulis Ecclē-
 siasticorum & Nobilium Catholicorum
 ceterum de pauperibus & famulis suffi-
 cienter provisum cautionem non præ-
 stari. Ad octavum, notum esse hæc
 rusticos profiteri Lutheranam Religio-
 nem, an autem in omnibus articulis con-
 sentiant, dependere ab eorum Infiti-
 tione: credibile tamen esse, eos de sua
 fide æque instructos esse, ac multi
 Catholici e plebe de sua religione. De
 quo tamen quæstio non erat, sed an
 sectæ non toleratæ errores teneant,
 quod certe de nullo infimæ etiam con-
 ditionis Catholico quantumvis rusticis
 mo asseri potest: Utrum vero adhuc
 plures ejusmodi Emigrantes Auguram
 venturi sint, ad hanc quæstionem re-
 spondit Magistratus A catholicus, id
 ab Archiepiscopi Salisburgensis &
 Cæ-

Cæsaris dispositione dependere, si vero Sæc. XVIII.
re ipsa venturi essent, Magistratum 1731.
quod æquitati & S. Cæsareæ Majestatis
menti consonum foret, facturum.

Perlecto hoc decreto Magistratus
Catholicus probe cognoverat, respon-
sum ad quæsitum adæquatum vagis
ejusmodi verbis declinari, & sub præ-
textu *juris in Sacra* communem Regi-
minis normam, & inde profluentia
communia Status jura everti; nihilo-
minus tamen justæ indignationi præ-
valente pacis studio Magistratus Catho-
licus, tres portas aperiri jussit, eo-
quod A catholici declarassent, rusticos
proxima die vigesima octava Januarii
a territorio Augustano discessuros, in-
terim vero portarum excubitores aucto
præfidiariorum militum numero cura-
turos, ne emigrantium ullus urbem
clandestine ingrederetur.

Nondum tamen querelarum finis;
A catholicus enim Magistratus necdum
numerum eorum, quos ex recens ad-
vectis Emigrantibus ad servitia assu-
mere vellet, Catholicis commu-
bat, declarabat tamen, quod adhuc
alios paucos, qui vel ob infirmitatem
vel ætatem statim abduci non possent,
proxima feria quarta sine militari co-
mitatu extra territorii Augustani fines
pe. Confessionis Deputatum
Pp 3 de-

Sæc. XVIII. deportaturi sint. Postea tamen Catho-
 A. C. 1731. licis innotuit, quod Lutherani Cive-
 pluribus Emigrantibus promississent, se
 tam dextre rem acturos, ut clausura
 tiam portis ex iis nonnulli in urbem
 introducerentur, imo quod eorum
 llii jamjam Parentes suos valere jubu-
 sent: Enim vero A catholici contra Ma-
 gistratus Catholici voluntatem non
 modo inuptos sed & conjugatos ad-
 mitti petiere, ac declararunt, se esse
 lege charitatis, naturæ & gentium ob-
 stringi, ut, si adhuc alia Emigrantium
 cohors Augustam sit ventura, eis omni-
 alteriusve diei moram & quietem in-
 dulgerent, quot autem ex his in ur-
 bem admittendi sint, id se Cæsaris
 suæ Majestatis decisioni relinquere de-
 Hæ pluresque aliæ exortæ sunt diffi-
 cultates, quas tamen Catholicorum
 moderatio sustulit; consenserunt enim
 ut trecenti nec plures Emigrantes pro
 Civium servitio admissi, quos inter ta-
 men nulli sint conjugati, aut Civium
 prorsus inutiles, quiete remanere po-
 sint, trecens quoque appulsis, si extra
 fuerit, extra Urbis mœnia una dies
 quieti daretur, nec eorum ullus in urbem
 ingredi permetteretur, nisi id jubente
 Imperatore. Insuper ad Magistratus
 A catholici petitionem concessum est,
 ut etiam quibusdam conjugatis munitis
 Magi-

Magistratus consensu secundarium Ci- Sæc. XVIII.
vitatatis jus daretur. A. C. 1731.

Porro trigesima Januarii die altera emigrantium turma post *quinque* ferme dierum moram aliorum abducta est. Inde vero nova querelarum occasio; quamvis enim die vigesima septima & octava ejusdem Mensis Senatus Aca- tholicus solemniter declarasset. hosce rusticos *sine militari comitatu* esse abdu- cendos, nihilominus hi a pluribus Au- gustanæ Confessionis Equitibus & qui- dem armatis fuere stipati, & pridie ante eorum discessum, & ipsa transitus die Prædicantes in horto jaculatorio, & alibi, in quibus tamen locis extra urbem sitis nullatenus in anno nor- mali exercitium Augustanæ Confessio- nis viguit, Conciones publice ad hosce Emigrantes habuere, proin Catholicis novum Religionis gravamen intule- runt, insuper etiam inuito calculo non plures numero, quam trecenti abduce- bantur, cum tamen eorum septingenti triginta septem advenissent; inde vero creditum, computatis viginti octo Pap- penheimium & Lindaviam missis plus- quam centum, vel extra urbem occul- tatos, vel in Urbe clam contra datam fidem detentos fuisse. Vicissim vero Magistratus Acaatholicus contra Catho- licum die trigesima Januarii quereba-
P p 4 tur,

Sæc. XVIII. tur, quod hic in binis decretis verborum
 A. C. 1731. *Lutherani* usus fuerit, cum tamen hic
 terminus in scriptis publicis vel decretis
 non sit usitatus, proin prædicatum in
 Instrumento pacis Westphalicæ recep-
 tum potius esset adhibendum. Ad
 hæc tamen respondit Magistratus Ca-
 tholicus, se hoc termino Augustanæ
 Confessioni addictis injuriam vel offen-
 sam inferre noluisse, vicissim vero eos
 die secunda Februarii admonuit, ut
 prædicatum Augustanæ Confessionis, ut
 pote in Instrumento P. W. aliisque
 Constitutionibus Imperii publicis ubi-
 que receptum, in Camera Imperiali
 præscriptum & in Executionis recessu
 usitatum nullatenus negligant, nec
 prædicato Evangelicorum sibi PRIVA-
 TIVE recens arrogato utantur, per
 inde acsi Catholici non æque Evange-
 lici forent.

§. XXXIII.

*Alexandri Sigismundi literæ ad Im-
 peratorem hac in causa.*

Sequenti die Reverendissimus ac Sa-
 renissimus Episcopus & Princeps
 Augustanus Alexander Sigismundus
 ad Carolum VI. Imperatorem literas
 dedit, quibus significabat, Catholicum
 Magistratum ad eam deductum esse nec
 cessi-